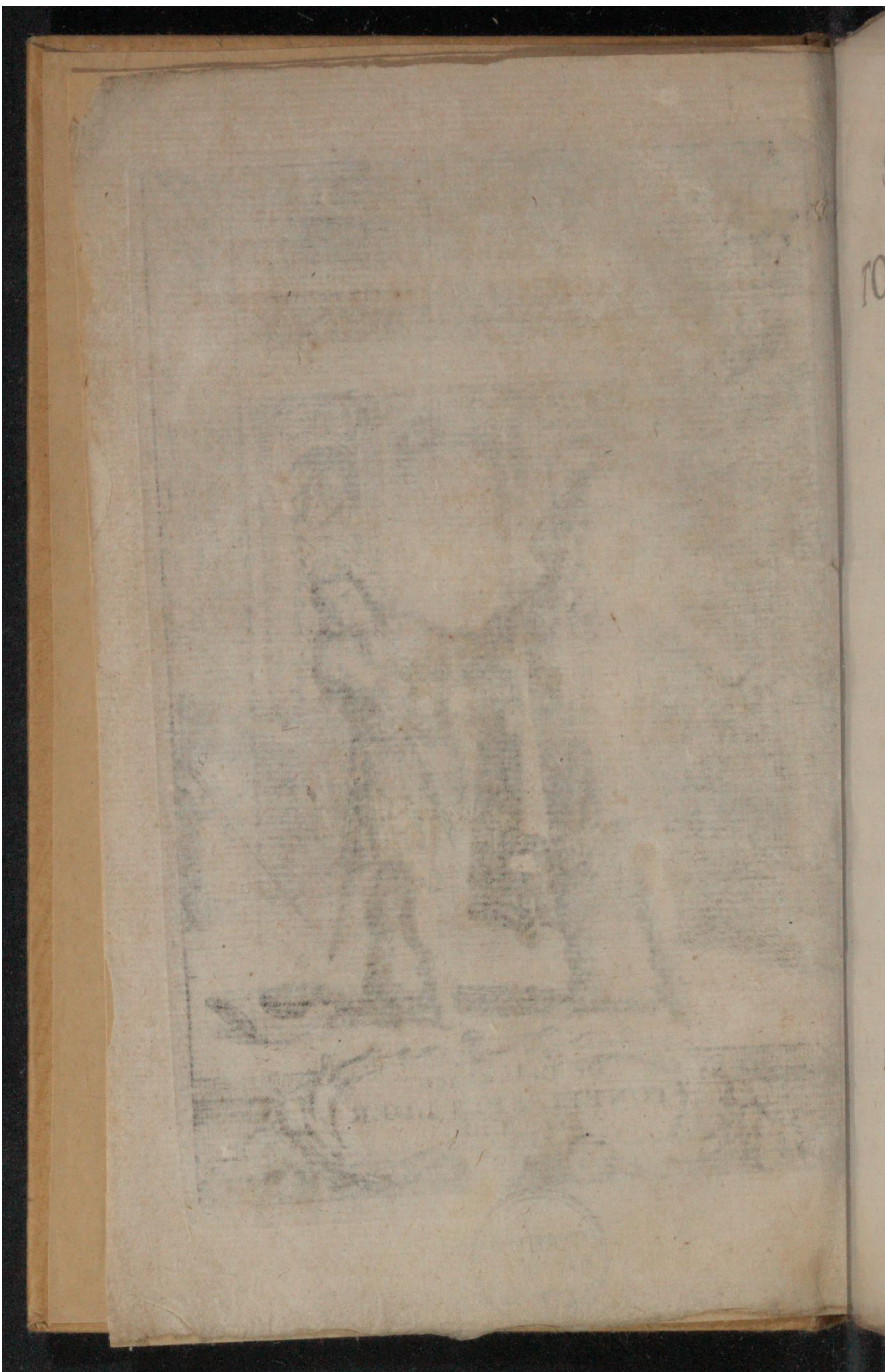

De Gelukkige
TONEEL-SPEELDER
door List.
Bly-spel.

DE
SCHRANDERE
TOONEELSPEELDER.

BLYSPEL.

door

W. vander HOEVEN.

Te AMSTERDAM,

By d'Erfgenamen van JACOB LESCAILJE, op de Middel-Dam. 1693.

Met Privilegie.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Aan de E. E. HEEREN

REGENTEN

Van het WEES- EN OUDE MANNEN-HUIS.

GY, s'oudens ſteun en trooſt der Weezen,
Handhavers van ons Schouw-Tonneel,
Zo u dit werk, in 't minſte deel,
Behaagd, zo is 't genoeg gepreezen.
'k Acht dan myn arbeid ruim betaald,
Zo 't by u gunſtig werd onthaald.

Kan u myn Eerſteling behaagen,
Zo zal myn liefde tot de kunſt,
Om zich te wik'len in uw gunſt,
'n 't tweede moog'lyk verder daagen;
En toonen dat die laat begint,
Een blad der Lauwer noch bemind.

De Nyd zal licht haar gal uit ſchieten,
My heekelen met tong en pen;
Maar als ik uw vernoeging ken,
Zal my haar laſt'ren niet verdrieten,
Maar ſteeds myn ouden yver voên,
Om aan uw Schouwburg dienſt te doen.

W. vander HOEVEN.

COPYE
Van de
PRIVILEGIE.

DE Staten van Holland ende Weſtvrieſland, doen te weten. All
Ons vertoont is by de tegenwoordige Regenten van de Schouw
burgh tot Amſterdam. Dat ſy Supplianten ſedert eenige Jare
herwaerts met hunne goede vrinden hadden gemackt en ten Toone
gevoert verſcheiden Wercken, ſoo van Treurſpelen, Blyſpelen a
Kluchten, welcke ſy lieden nu geerne met den druck gemeen wilde
maecken, doch gemerkt dat deſe wercken door het nadrucken va
anderen, veel van haer luyſter, ſoo in Tael als Spelkonſt ſoude
komen te verlieſen, ende alſoo ſy Supplianten hen berooft ſoude
ſien van hun byſonder oogwit om de Nederduytiche Tael en
Dichtkonſt voort te ſetten ſoo vonden ſy hen genootſaekt, om da
inne te voorſien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanigh verſo
kende, dat wy omme redenen voorſz. de Supplianten geliefden
verlenen Octroy ofte Privilegie, omme alle hunne wercken reets
maeckt ende noch in 't licht te brengen, den tyt van vyftien Ja
alleen te mogen drucken en verkopen of doen drucken en verkop
met verbot van alle anderen op ſeeckere hooge peene daer toe by
te ſtellen ende voorts in communi forma. Soo IS 't, dat Wy, de Z
en 't Verſoek voorſz. overgemerkt hebbende, ende genegen we
de ter bede van de Supplianten, uyt Onſe rechte wetenſchap, S
veraine Magt ende authoriteyt deſelve Supplianten geconſente
geaccordeert ende geoctroyeert hebben, conſenteren, accord
ende octroyeren mitsdeſen, dat ſy geduurende den tyt van vyftien
achtereenvolgende Jaren de voorſz. werken die reeds gedrukt z
ende die van tyt tot tyt door haer gemaekt ende in 't ligt gebragt ſ
werden, Binnen den voorſz. Onſen Lande alleen ſullen mogen d
ken, doen drukken, uytgeven en verkopen. Verbiedende da
allen ende eenen yegelyken de ſelve werken naer te drukken ofte e
naer gedruckt binnen den ſelve Onſen Lande te brengen, uyt te g
ofte te verkopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte in gebr
ofte verkogte Exemplaren, ende een boete van drie hondert gu
daer en boven te verbeuren, te appliceren een derde part voo
Officier die de calange doen ſal, een derde-part voor den Arme
plaetſe daer het caſus voorvallen ſal, ende het reſterende derd
voor de Supplianten. Alles in dien verſtande, dat Wy de Suppl
met deſen Onſen Octroye alleen willende gratificeren tot verho
van hare ſchade door het nadrucken van de voorſz. werken, daer
in geenige deele verſtaan, den Inhoude van dien te Authoriſeren
te avouëren, ende veel min de ſelve onder Onſe protectie en
ſcherminge eenig meerde credit, aanſien ofte reputatie te geven

aer de Suppliante, in cas daar in yets onbehoorlijkx soude mogen fluëren, alle het selve tot haren laste sullen gehouden wesen te verntwoorden, tot dien eynde wel expressélijk begerende, dat by aldien desen Onsen Octroye voor de selve Werken sullen willen stellen, aer van gene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie sullen moen maken: nemaer gehouden sullen wesen, het selve Octroy in 't geeel ende sondereenige Omissie daar voor te drukken ofte te doen rucken; ende dat sy gehouden sullen zyn een Exempelaer van alle de oorsz werken, gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de ibliotheecq van Onse Universiteyt tot Leyden, ende daer van behoork te doen blyken. Alles op pœne van het effect van dien te verliesen. nde ten eynde de Suppliante desen Onsen consente Octroye mogen enieten als naar behooren: Lasten wy allen ende eenen yegelyken die aengaen mach, dat sy de Suppliante van den inhoude van desen oen, laten en gedogen, rustelyk, en volkomentlyk genieten en ceserende alle beletten ter contrarie. Gedaan in den Hage onder Onsen rooten Zegele hier aan doen hangen, den XIX September. in 't Jaer nses Heeren en Zaligmakers duysent ses hondert vier en tachtig.

G. FAGEL.

Ter Ordonnantie van de Staten
SIMON van BEAUMONT.

De tegenwoordige REGENTEN van de SCHOUWBURG, hebben het recht der bovenstaande PRIVILEGIE, van DE SCHRANDERE TOONEELSPEELDER, *Blyspel*, ergund aan de Erfgenaamen van *J. Lescailje.*

KORTE INHOUD.

Hier helpt de Veinzery een Minnaar aan zyn Bruid;
Hy weet, vermomd als Knecht, zo wel voor Heer te
speelen,
Dat hy zyn Minnaares misleid in alle deelen,
Die, door schyn grootheid, werd bedekt in 't net gesluit.
Wie dan van 't los geval, geen Rykdom is gegeeven,
Tracht hem, door schrand're list, doch eerlyk, na te streeven.

VERTOONERS.

EELHART, } Tooneelspeelders; vermomd onder de
CONSTANT, } naam van Lodewyk, en Karel.

SOFIA, Een jonge Juffrouw, bemind van Eelhart.
FRANSYN, Kamermeid van Sofia, bemind van Constant.
ELISABETH, Moeder van Sofia.
RYKERT, Broeder van Elisabeth.
KATTOKE, Een Huismeid.
JORIS, } Buuren van Elisabeth.
KLAAS, }
JEURE, }
ROSETTE, Een Tooneelspeelster.

Het Tooneel is te Brussel, in 't Huis van Elisabeth.

DE SCHRANDERE TOONEELSPEELDER.

BLYSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

EELHART, CONSTANT, *met een zak met geld onder zyn arm.*

EELHART.

ZO wonder ſpeeld 't geval des waerelds met een menſch.
Wat raamt gy van myn lot?

CONSTANT.

Het gaat, tot noch naar wenſch;
Maar wat het eind zal zyn van uw vermeetel poogen,
Kan zelfs geen Argus zien, al had hy duizend oogen.
Ik heb hier vaſt het geld 't geen ik heb omgezet
Voor uw Ducaaten.

EELHART.

Is 'er duizend gulden?

CONSTANT.

Net.
De Smous heeft my beloofd, eer ik het wouw ontfangen,
Het Goud, voor een percent, my wederom te langen.
Zeg my volkoomen toch, waar toe dit dienen zal?

EELHART.

Al loozen laagen, om Sofia in de val

Te lokken; 'k meen hier door haar liefde zo te voeden,
Dat zy van my niets als iets groots en kan vermoeden.
Gy hebt myn doen verstaan, hoe dat Fransyn haar meid
U heeft gezegt, dat zy myn slegte staat benyd,
Maar zo 't geval aan my had schatten opgedraagen
En Eer, en ik haar minde, ik haar niet zou mishaagen.
Zulk zeggen geeft my moed, en scherpt my het verstand,
Om haar door schrand're list en konst te winnen; want
De liefde leerd ons, dat men altyd zyn vermoogen
In 't werk mag stellen, om zyn wit wel te beöogen.
Hoe wel ik graag voor u rond uit bekennen wil,
Deez' Lauwer staat vry hoog, maar denkt doch eens wat *Nil*
Volentibus ons leerd; dies zal ik opwaards stygen,
Om, of het moog'lyk waar, die Lauwer te verkrygen;
En, zo myn onspoed my belet zo hoog te treên,
'K hou met *In Magnis voluisses* my te vreên.
'K moet zien hoe dat het lot my eind'lyk zal begroeten,
En val ik, daar 's geen noot, ik val weer op myn voeten.
't Tooneelspel heeft aan ons volkoomentlyk geleerd,
Hoe dat het los geval, gestaâg rondomme keerd:
En 't heeft met een aan ons ook zo veel kunnen leeren,
Hoe ik voor meester, gy voor dienaar zult ageeren.
Doe maar, gelyk ik u voor heene heb gezegd;
Ik speel de rol van Heer, gy speeld die van myn Knecht:
Maar heel omzigtig, en voor al niet te vergeeten,
Wanneer men ons bespied, wy veinzen 't niet te weeten.
Ik vlei my zelve, dat ik my, in dit geval,
Noch van die Schoone in 't eind eens meester maaken zal.
Help dan myn liefde, ik zal u dankbaarlyk beloonen,
Zo 't my gelukt, schenk ik aan u drie honderd Kroonen.

CONSTANT.

'k Zal u, in alles als een slaaf, gehoorzaam zyn.
Hoop op Sofia, ik zal hoopen op Fransyn:
En, zo het goed geluk u doed de Juffer trouwen,

Dan

Dan met de Kamenier, my wel te vreeden houwen.

EELHART.

O min! begunstig toch myn liefde in deeze nood,
Gunt my die schoone Maagd, of vonnist my ter dood!
'k kan geen waarder lot van uwe gunst verwerven,
Myn min beloond te zien, of voor de min te sterven.
Daar is de sleutel; leg het geld in onze kist,
En kryg de wyn daar uit, maak niet, dat ge u vergist,
Zyt toch voorzigtig.

CONSTANT.

Ik zal, gy moogt my wel vertrouwen,
Zyt maar gerust, ik zal uw lessen wel onthouwen.
Maar, Eelhart, als ik denk dat wy zo onverwacht
Ons troep verlaaten, dan....

EELHART.

'k heb daar wel opgedacht.
Maar overdenkt gy eens ter deeg, met rype zinnen,
Zal ik met speelen van myn leeven zo veel winnen,
Als met dit huuw'lyk? Neen, in 't minste niet, wel hoe!
Een schoone Juffer, en veel duizende daar toe!
Indien myn aanslag my na wensch komt te gelukken,
Zy zullen van myn doen, geen kwaade vruchten plukken.

CONSTANT.

Maar, 't groot belang aan ons haar zeker wachten doed.

EELHART.

De liefde stoot belang en alles met de voet,
Zy zullen van myn doen haar nimmermeer beklaagen,
'k Zal met een hand vol Goud 't misnoegen wel verjaagen,
Als ik maar meester van Sofy raak, en haar geld,
Zo worden zy van my wel haast te vreên gesteld.

CONSTANT.

Maar worden wy ontdekt, wat zal 't met ons dan weezen?

EELHART.

Komedianten, als wy zyn geweest voor deezen.
Maar zacht, ik hoor gerucht. Hou, Karel.

CONSTANT.

Wat zal 't zyn?

EELHART.

Pas op, Lakei.

CONSTANT.

Myn Heer?

EELHART.

Schenk eens een glas met Wyn.

TWEEDE TOONEEL.

FRANSYN; EELHART, CONSTANT.

FRANSYN *achter aan 't Tooneel, en spreekt na dat Eelhart gedronken heeft.*

ONs Juffrouw, Lodewyk, die wil u aanstonds spreeken.

EELHART.

Om haar te dienen blyf ik nimmer in gebreeken
Ik ga haar vinden.

DERDE TOONEEL.

FRANZYN, CONSTANT.

FRANSYN.

WEl, zo drinkt men hier de Wyn!
Als gy' mooiweer speeld denkt men niet eens om Fransyn.
Wel zeker, dat 's heel fraay, dat zyn heel mooije zaaken.
Hoe gaje van ons huis, een smokkel kroegje maaken?

Gut! dat men Heer dat wist, het zou hier wonder gaan,
Dat gy zo stout durft zyn en tappen uit zyn kraan.

CONSTANT.

'k Zal dat wel laaten, 't is ons van een vrind geschonken,
Wy hebben zaamen zyn gezondheid eens gedronken.
Maar nu breng ik u 't goed succes van onze min,
Myn lief Fransyntje.

FRANSYN.

Neen, 'k heb dat niet in myn zin.

CONSTANT.

Myn zoete meisje, laat ik op je liefde hoopen.

FRANSYN.

Hoor 'k zal te Kermis jou een braave Vryster koopen.

CONSTANT.

Ik wil geen kermis Pop, wat zou ik daar meê doen?

FRANSYN.

Wel, Karel, zulk een Wyf, die kan je makk'lyk voên.
't Is nu ten slechten tyd, te denken om het trouwen,
Zo ik het heden deê, het mogt my morgen rouwen.
Het trouwen blinkt wel mooi, of 't goud en zilver was,
Maar neen, men raakt haast met de slippen in den as,
Neen, Vaâr, 't is geen spit aan.

CONSTANT.

Fransyntje.

FRANSYN.

't Zal niet weezen.

Gy zult veel eer, als my, een klooster Klop beleezen,
Hoewel ik graag beken, gy zyt wel reedlyk fraay,
Maar je ambacht is te slegt, ja drommels slegt, lakkay.

CONSTANT.

Zo trots, Fransyn. Zyt ge uit een Diamant geklonken?

FRANSYN.

Ja als een kats kop, bloed! hoe wou ik daar meê pronken,
Zo ik 'em had, ik liep wel dwars gelyk een krab,
Ik pufte Braband, met haar gantsche Jufferschap.

CONSTANT.

k Wil dat gelooven, maar ei! hoor, Franſyn, myn Vader....

FRANSYN.

'k Heb nu geen tyd, hier na ſpreekt gy me wel wat naader.
Als myn gelegentheid, het beeter ons toelaat,
Dan word 'er van die zaak diepzinniger gepraat.

CONSTANT.

Franſyntje.

FRANSYN.

Kareltje.

CONSTANT.

Ei! hoor.

FRANSYN.

Wat zal het weezen?
Laat ons....

CONSTANT.

Een kuſch, Franſyn, niet meêr, zo waar.

FRANSYN.

Na dezen,
'k Heb zeker nu geen tyd, myn Juffer wacht my al.

CONSTANT.

Mag ik dan hoopen op uw Liefde?

FRANSYN.

Wel, ik zal
Daar eens aan denken, 't hoeft zo niet te poſt te loopen,
Je wilt zo haaſtig in het warmoes, 'k laat u hoopen,
Indien ge wilt, En zo je dan wat zoet kund zien,
Krygt gy daar na, in plaats van een zoen, noch wel tien.
'k Zal dan zo vies niet zyn, als ik ter deeg zal weeten
Van waar gy zyt, en hoe ge uw leeven hebt verſleeten,
Dat moet voor af gaan; want ik ben daar niet van t'huis
Los toe te grypen, als een pracher na een Luis.
't Is zulk een ſlechtertje, als Knechts en Meiden trouwen,
Want als men trouwt diend men malkander wel te houwen.
Je moeſt van 't volk niet zyn, die zoeken na een Bruid,

En ſchoppen die daar na met vreugd ter deuren uit.
Dat zou niet lyken, vriend.

CONSTANT.

Je zoekt me wat te plaagen.
Ik wenſch dat Heintje pik, myn mag de kop afzaagen,
Indien ik immer de gedachten hebben zou,
Ontrouw te weezen, aan myn echt getrouwden Vrouw.
'k Zal u zo eeren, zo ontzien, en zo beminnen,
Ja.....

FRANSYN.

Als de Kat de Muis niet waar?

CONSTANT.

Zyn uwe zinnen,
Dan ſteeds geneigd om al die voorſlag, die ik doe
Niet eens te achten?

FRANSYN.

Och! ik ben het hier al moê.
Ei! Karel, laat my gaan, hoe zal't noch met u lukken?

CONSTANT.

Ei! laat my van uw mond maar een lief zoentje plukken.
Ik laat u eer niet gaan, ſtel doch myn hart te vreên.

FRANSYN.

Hou waar, daar is 'er een, wel bruſſer dan meê heen.

CONSTANT.

Hoe zoet ſmaakt my die kuſch 't ſchynt my aan 't hart te raaken!

FRANSYN.

Afgryſſelyk, niet waar? ik zouw'er ſchier of braaken.

CONSTANT.

Ik draag u zulk een min, myn liefde is trouw en groot!

FRANSYN.

Als de aap draagd tot zyn jong, jy duuwden my wel dood,
Als gy my had. O neen! ik zal daar zorg voor draagen;
Want dood geduuwd te zyn, zou my heel niet behaagen.
Is dit maar een begin? Je breekt me ſchier de nek.

Wat

Wat zou het eind dan zyn, wat drommel! wordje gek?
Je zoud me zeekerlyk wel aan twee ſtikken breeken
Wierd ik je wyf: o neen! ik laat het liever ſteeken.

VIERDE TOONEEL.

EELHART, FRANSYN, CONSTANT.

EELHART.
KOm, Karel, onze plicht verbied ons hier te ſtaan,
Wy moeten Juffrouws laſt terſtond volvoeren gaan.

FRANSYN
Dat is een ſchiklyk borſt, een knecht gelyk een paerel!

CONSTANT.
Dag, Liefſten.

EELHART.
Dag, Franſyn.

FRANSYN.
Dag, Lodewyk. dag, Karel.

VYFDE TOONEEL.

FRANSYN *alleen.*
JUffrouw, ze zyn al weg, gy kunt nu binnen treên.
De baan is klaar.

ZESDE TOONEEL.

SOFIA, FRANSYN.

SOFIA.
HElaas! hoe trillen al myn leên,
Wanneer ik denk, wat my de liefde doed beginnen!

FRANSYN.
Al wisje wasjes, ſtel die praat maar uit uw zinnen.
k Verzeker u, gy hebt uw zinnen wel gelegt,

Want

Want Lodewyk, Juffrouw, is zekerlyk geen knecht.
In 't minfte niet.

SOFIA.

Waar uit kund ge deez' waan vermoeden?

FRANSYN.

Dit is geen waan, o neen, ei! hou dat my ten goeden.
Hy riep zo daadlyk noch Lakei, fchenkt my de wyn.
Waarom zou Karel voort zo onderdaanig zyn?
En dienen hem terftond met alle eerbiedigheden,
Met ongedekten hoofd en neêr gebooge leeden?

SOFIA.

Maar is het waar, Franfyn, het geen gy my daar zegt?

FRANSYN.

Ik zag het, ja gy zyt getrouw'lyk onderrecht.
Ik zal 't u zelf doen zien, wilt gy my niet gelooven.
Daar ftaat de fles met wyn, het gaapt gelyk een oven,
't Zal om uw min zyn, dat hy zich zo laag verneêrt.
Gy zult het wel haaft zien het geen gy zo begeert.

SOFIA.

Laat ons eens zien, of wy hier ook iets kunnen vinden,
Dat deez' verwerde knoop mogt eenigzins ontbinden.
Ik heb om deeze reên haar beiden uit doen gaan;
Zy hebben nog zo kort haar boodfchap niet gedaan,
Wy moeten nu na 't eind eens van dit kluuwen zoeken.

FRANSYN.

Och! arme floof! jou geeft zal noch uit liefde fpoeken.
Maar, Juffrouw....

SOFIA.

Zwyg, Franfyn, hier leid gefchrift, weeft ftil,
Men fchryft wel menigmaal, 't geen men niet weeten
wil.
Het lykt een rym gedicht.

FRANSYN.

Wat is 't?

SOFIA.

Ik zal 't eens leezen.

FRANSYN.

Dat zal gewisselyk op zyn beminde weezen.

SOFIA leest.

Hoe aangenaam streelt my het licht,
Van dat zielroerende gezigt,
't Geen my hier houd als opgeslooten,
In deeze lieve vankenis,
Daar al 't vermaak myns leevens is.
O min! wat heb ik reeds al gunst van u genooten.

Ei! slaak my van myn boeyens niet,
Voor dat myn hoedster myn verdried,
Uit mededoogen, komt verlichten,
Als haar myn staat bekent zal zyn,
En hoe ik door de min verkwyn,
Zal mooglyk haar myn smart tot wedermin verplichten.

Deez' woorden hebben my tot aan de ziel geraakt!

FRANSYN.

Het kan niet beter zyn al waar 't van Cats gemaakt.
Hy komt door dit gedicht, zyn meening klaar te toonen,
'k Verzeker u zyn min doed hem als Knecht hier woonen.

SOFIA.

Dat kan wel mooglyk zyn, Franzyn, dat hy my mind;
Maar 'k ken zyn afkomst niet.

FRANSYN.

Weg, weg, de liefde is blind.
Als hy maar eerlyk is, en vroom wat kan 't u scheelen;
Want gy zyt ryk genoeg, gy kunt hem braaf meê deelen.
Oprechte liefde, ziet geen schat noch rykdom aan,
Dat huuwlyk deugd niet, dat om geld slechts word gedaan.

SOFIA.

Als ik al wilde, hoe zou ik Mammeer beweegen?

FRANSYN.

Slaapt eerst een nacht by hem, wel wats 'er aangeleegen.

SOFIA.

Een kostelyken raad, myn moeder....

FRANSYN.

Die 's niet wys.

Die Vrouw is alzo kout gelyk Moscovisch Ys.
Zy kent die drift niet meêr die ons zo 't hart ken raaken,
Dat gy nooit trouwden, zou geen kleintje haar vermaaken:
Of 't moest die ouwe zyn, dan wierdje een ryke Vrouw,
Dan zatje warmpjes met jou voetjes in de kouw.
Was ik als jy, Juffrouw, ik nam altoos geen ouwe,
Kyk zulk een zuiglam zou een ouwe bok gaan trouwe,
Dat was een schoon vermaak.... Maar zie eens toe.

SOFIA.

Wat is 't?

FRANSYN.

Een raar geval, hier steekt de sleutel in de kist.
Gut dit komt wonder wel, hier zal de bommel breeken,
Of 't groot of klein hans is, dat zal nu klaarlyk spreeken.

SOFIA.

Doe op de koffer, zoek ter deegen, met gemak.
Wat hebt gy daar, Fransyn?

FRANSYN.

Een doos met snof toebak.

Ik moet eens snuiven. Maar, o dood! o pestilentsy!
Hoe stark is dat, dat is vervloekte Colosjentsy!
Ik kan niet kyken uit myn oogen.

SOFIA.

't Is uw schuld,

Dat 's manne kost.

FRANSYN.

Ja toch; de doosjes, schoon vergult,

Vol snuif toebak, ei hoor, dat moet ik uw eens vraagen
Waarom de Juffers die in haare zakke draagen?

'k Loof

'k Loof om te ſnuiven?

SOFIA.

Dat geloof dat ſtaat u vry,
Maar gy zagt nimmer zulk een zottigheid van my.

FRANSYN.

Jy bent geen ſnotneus.

SOFIA.

Kom je moet al vorder zoeken
Wah ebt gy daar?

FRANSYN.

Een arm vol akkademys boeken.

SOFIA.

Wat zyn 't Komedien? Laat my eens zien, Franſyn.

FRANSYN.

Och! 'tzullen zekerlyk Komedianten zyn.

SOFIA.

Zwyg ſtil, jou loskop, zwyg, hoe zal 't hier met u weezen?
Meent gy dat and're liên nooit zulke boeken leezen?
Dat deftig tydverdryf, daar mannen van verſtand
Haar geeſt in oeffenen: de braafſte van ons Land,
In de eed'le poëzy haar veeltyds beezig houwen.

FRANSYN.

Maar hoor, Juffrouw, je moogt my vrylyk wel vertrouwen,
Dat zy van veelen ook word meenigmaal veracht.

SOFIA.

Van harſſenloozen, die wel waardig zyn belacht.
Doen ik voor deezen by myn motje pleeg te woonen,
Tot Amſterdam, wat zag ik daar al fraais vertoonen,
Van ſpel, en kluchten.

FRANSYN.

Ja, 't heeft wat fraais om 't lyf.

SOFIA.

Voorzeker, ja, Franſyn, 't is lof'lyk tydverdryf.
Dit is Ifigenie, en waard om voor een Keizer

Ge-

Gespeeld te worden naar de konst.

FRANSYN.

Ben jy niet wyzer,
Myn lieve Juffrouw, dat je zulke dingen roemt?
Myn overbeste Moêr, die heeft ze lang verdoemd

SOFIA.

Dat was in ouder Eeuw, daar wy niet meêr van houwen.

FRANSYN.

Nu is 't een yzere Eeuw, toen was het heel een gouwen.
Dat zeggen al de lui, ik heb het wel gehoord.

SOFIA.

Die luiden benne gek, zwyg eerje me verstoord.
Haal uit de Koffer, zie wat datter schuild van binnen.

FRANSYN.

Wel zeeker ik beken dat is wel kostlyk linnen.
Kyk wat een kostlyk kleed! koerasje een fijoel!
Hier noch een! wel ik zeg dit 's wel een raare boel!
'k Docht aan die boeken straks het zyn Komedianten,
En aan dit snaartuig, zyn het nu weêr Muzikanten.
Ik weet werentig niet, hoe ik ze noemen zal.
Dan lykt het wat te zyn, en dan weêr niemendal.
Wat leest gy?

SOFIA.

Titus, door een braaf poeët geschreeven.
'k Zag vreemder Treurspel nooit de daagen van myn leeven,
Hoe wel heel groots gerymd en heerelyk van zwier.

FRANSYN.

Ja doch 't is kostelyk; een murf gelyk een stier,
En haar als podde wol, je meugt daar wel van spreeken.
'k Wou dat ik die Poeët zag hals en beenen breeken,
Die van 't begin tot 't eind, ja schier in elken deel,
Niet brengt als monsters, en wanschepzels op 't Tooneel.
't Is wel een schoon stuk werk!

So-

SOFIA.

Ei! zwyg, de Misantroope.

FRANSYN,

Met zulke woorden zou men my heel licht verkoopen.

SOFIA.

Zwyg doch, zo 't mogelyk is, uw ronde zeeuwse bek,
Die scheert geduurig, met al 't geen gy hoord de gek.
Hier staat een aardig dicht, na 'k aan 't begin kan leezen
Zo zal het eind daar van heel niet onsmaaklyk weezen.

Al ben ik schoon, liefje, niet machtig en ryk,
Ik ben ten minsten als myns gelyk.
Al heb ik geen goed, al heb ik geen goed,
De beste rykdom bestaat in 't gemoed.

FRANSYN.

Neen zeker dat 's heel goed, 'k wil daar niet tegen stryen,
Dat 's vroom en heel oprecht, dat wil ik graag belyen,
Zie, Juffrouw, zulk gerym, dat acht ik zeeker goed,
Dat is veel beter als van 't beest met schoorsteen roed
Besmeerd, en slimmer noch; indien my ymand porden,
Ik ben een drommel, en ik wil een duivel worden
Als zich....

SOFIA.

Gy snyt braaf op, en pronocieert heel fyn,
Gy hoorde zekerlyk een Acteures te zyn.

FRANSYN.

Wat is dat voor een biest? dat wou ik gaaren weeten?
Ei zeg, me Juffer, moet men daar ook brood toe eeten?
'k Wil graag bekennen, zulk een dier en kan ik niet,
'k loof 'er geen drommel in de hel is die zo hiet.
Ei, zeg toch wat het is?

SOFIA.

Een Speelster.

FRAN-

FRANSYN.

Watte grillen!
Ik, ik een Speelſter! wel wie zou myn kyken willen?
Myn geeſtig troonitje, daar yder bang van ziet,
Is al zo aardig, of je een uil zaagt in 't verſchiet.
Als 't een van twee moeſt zyn, zou jy de beſte weezen;
Want jy bent mooi, jy hebt meer proffeſſy geleezen;
Want kwam ik op 't Tooneel, zo was het ſpul verbruid,
Van boosheid ſmeed het volk wel al de glaazen uit.

SOFIA.

Nu al genoeg hier van, ik moet wat vorder leezen,
En zien wat dat het eind van dit gedicht zal weezen.

Ik laat de gierigaart na ſchatten zien,
En den ſtaatzuchtigen na het gebien.
'k Begeer, o myn ſchoon'! 'k begeer, o myn ſchoon'!
Geen Konings Scepter, noch Kyzers Kroon.

'k Word door dit zoet gedicht in liefde weg gevoerd!
Ach! uw vermoogen, Min, heeft my het brein ontroerd!
Wanneer ik Lodewyk. . . .

FRANSYN.

Wilt dit gedicht gelooven,
Oprechte liefde, gaat het geld en goed te booven.

SOFIA *leeſt voort.*

Want de ruſt en opperſte welluſt, leid,
In een onbekommerde vergenoegelykheid,
En niet in het geld, en niet in het geld,
Dat ſtaâg zyn meeſter met zorge kweld.

Daarom, Princeſſe, zo acht ik meeſt,
De gaaven van uw doorluchtigen geeſt,
En uw groot vernuft, en uw groot vernuft,
Dat al de waereld braveerd en puft.

Ik moet bekennen dit 's een dicht van groote waarde,
't Verstaand te minnen, is de grootste deugd op aarde.
Mogt ik myn zinlykheid na myne wensch voldoen,
'k Zou Lodewyk zyn min, met wedermin, vergoên.

SOFIA *zoekt voort in de Boeken.*

Karel de Stoute, dit 's een spel wel waard te looven,
Dit gaat veel spellen, zelf, hoe fraay ze zyn, te booven.
Dit Treurspel, ik beken, is meêr dan roemens waard,
't Zyn schoone bloemen door den tyd by een vergaard,
Heel braaf en los gerymt, bevryd van styve bochten,
Die man behoord een krans van Lauweren gevlochten.

FRANSYN.

Ik gun dat sierſel hem, al staat het noch zo stout.
Maar, was ik een Poëet, een braave beurs met goud,
Zou my veel liever zyn.

SOFIA.

Fransyn, neen de Poëeten,
Die schryven maar om eer en glory.

FRANSYN.

Wel te weeten?

SOFIA.

O ja! voorzeker, want die konst die is zo eêl,
Dat men onmoog'lyk die betaalt.

FRANSYN.

Ja, in dat deel
Kan ik 't gelooven, al ze zoet malkand're vryen,
Dat 's lief en lekker, maar vervaarlyk op te snyen.
Van dood, die honden, hei! ik zweer, by kris, by kras!
Niet anders als of 't Land vol Moordenaaren was,
Dat is afgryſſelyk.

SOFIA.

Wil uw hoofd daar niet meê breeken;
Daar kan in alle bei wel konst en voordeel steeken.
Men ziet dat meest de deugd daar in verheven word,
En de ondeugd, in een poel van rampen neêr gestort.

FRAN-

FRANSYN

Dat kan wel waar zyn, maar ik kan het niet begrypen.

SOFIA.

Gy zyt te bot, laat eerst uw Hersenen wat slypen.

FRANSYN.

Myn Herssens slypen, 'k wed ik dat wel laaten zal;
Sleep men daar iets van, och! zo bleef'er niemendal.
Maar zeker, Jusfrouw, is die konst zo waardig te achten?

SOFIA.

Nooit loffelyker kwam de menschen in gedachten.
Als datmen voor het volk op Schouwtoonelen speeld;
En daar de waerelt in zyn binnenste verbeeld.
Mits dat het sticht'lyk is, en t'effens kan vermaaken.
Zo kan den Dichter best aan 't loon van eer geraken.

FRANSYN.

Dat's waar, ik heb het uit een boekje eens geleerd.
Hoe dat de rymery geloond word en geëerd.

Dichters winst is, lieve vrinden,
Leege beursen, leege spinden,
Raâ eens wat'er overschiet?
Een vergulde schoone niet.

Die dit geschreeven heeft, die heeft heel wel geweeten:
Al zyn het vaerzen, neen men kan'er niet af eeten.

SOFIA.

Dat sprookje is al oud. ziet noch te deeg eens toe.
Vind gy geen brieven?

FRANSYN.

Neen.

SOFIA.

Sluit dan de kist weer toe.

FRANSYN.

Help, help! Sint Juttemus, hier zal het wonder daagen!

SOFIA.

Wat is 't, Fransyn?

FRANSYN.

De droes, een zak met Spaansche Kraagen

Zy is by gut zo zwaar, als ik schier tille kan.
Kom elk zyn part daar af, alreê myn lieve man.
'K meen met die oly ook myn zakken braaf te smeeren,
Ze komt van Lissebon.

SOFIA.

Laat staan. zoud gy begeeren
't Geen u niet toekomt?

FRANSYN.

Wel ik vind'et, dat is raar.

SOFIA.

Maar in eens anders kist, Fransyn, is dat niet waar?

FRANSYN.

Daar docht ik niet eens om. maar wat'ze'er aan bedreeven,
'K zal 't dan maar leenen, om'et nimmer weêr te geeven.

SOFIA.

Leg weg het geld, Fransyn. maak dat gy my niet fard.

FRANSYN.

Ja wel, Juffrouw, zie daar, 'k ben eerlyk in myn hart.
Maar 'k zou'er zekerlyk, geen kleine vreugd in raapen,
Dat ik'er zo een stik of dertig af mogt kaapen.

SOFIA.

Loop na de Fransman metje kaapen, laatze staan,
Men kan wel hooren, datge uit Zeeland zyt van daan.
Zet voort het geld maar weg, wilt alles weêr zo leggen,
Als het geleegen heeft.

FRANSYN.

Ja wel, wat zal ik zeggen!
Dit heele werk word noch niet recht van my gevat,
Ik diende altoos niet, zo ik zulk een katskop had.

SOFIA.

'K heb u te noodig, laat daarom het geld hier blyven.

FRANSYN.

Maar is het moog'lyk, van zo schoonen zak met schyven,
Te scheijen, als of ik die nimmer had gezien?
Ei! Juffrouw, gun me'er dan ten minste wat, maar tien.

SOFIA.

SOFIA.

Niet een, in 't minste niet, of 'k zal u eeuwig haaten?

FRANSYN.

O ſpecy manibus, moet ik u zo verlaaten!

SOFIA.

Kom, doe de koffer toe, en ſluit die al'ze was,
Zy koomen haaſt weêrom. Franſyn, nu repje ras.

FRANSYN.

Zie daar, daar leid het geld, maar had ik het gevonden
Alleen, ik loof niet dat het bleef zo ongeſchonden,
Men kan wel eerlyk zyn, myn lieve Juffrouw, ziet
Al kaapt men wat, dat's juiſt de grootſte ſchande niet.

SOFIA.

Gy woud met and're liên haar geld u dan verryken?
Jan Knols gevoelen zou u wonder wel gelyken.

FRANSYN.

Ei! Juffrouw, waarom dat? ei! lieve geef eens rêen?

SOFIA.

Die achten 't goed van al de menſchen in 't gemeen.

FRANSYN.

Die Kaerel had gelyk, gut, kwamen zulke wetten
Eens op, 'k zou op myn hoofd meê een fontansje zetten,
Al waſt een elle hoog; maar, Juffrouw, kund gy raân
De reedenen van waar die mode komt van daan?

SOFIA.

O neen, dat weet ik niet. geef reede.

FRANSYN.

Ik zalze u langen;
't Zyn Veugelnetten om het manvolk in te vangen.
Wat zou het vrouwvolk aârs toch met die dingen doen?

SOFIA.

't Is koſtelyk bedocht, wie zou 't van u vermoen?

ZEVENDE TONEEL.

KATO, SOFIA, FRANSYN.

KATO.

Uffrouw, au Moeijer, en au Oom, zyn t'huis gekoomen,
Ze zende may om au.

FRANSYN.

Zo haaſt, wie zou dat droomen!

SOFIA.

Waar zyn ze?

KATO.

in het Solet.

SOFIA.

Ga heen, ik volg terſtond.
Leid nu het goed weêr zo, Franſyn, als gy het vond?

FRANSYN.

O ja, Juffrouw, wilt daar in 't minſte niet voor vreezen.

SOFIA.

Men ſcheld, 't zal Lodewyk en Karel zeker weezen.
Doe op de deur, Franſyn.

FRANSYN.

Juffrouw, het zal geſchiên.

SOFIA.

Volg dan, wy moeten haar ter deegen eens beſpiên.

ACHTSTE TONEEL.

EELHART, KONSTANT.

EELHART.

Maar, meend gy 't waarelyk, myn vriend, heb gy uw oogen
Wel recht gebruikt?

CONSTANT.

O ja, ik ben heel niet bedroogen.
Ik ken haar al te wel, ik heb 't my niet verbeeld,

't Is

't Is nu zes jaaren, dat ik heb met haar geſpeeld.
En zou ik twyfelen, Juſtrouw Roſet te kennen?
Zo zy my maar niet heeft gekend, zo bennen
Wy heel gelukkig; want ze is loos, gelyk gy weet.
Kon zy my niet, ik dank alleen 't lakkeijen kleed.

EELHART.

Heeft zy u ook gevolgd aan 't huis waar dat wy woonen?

CONSTANT.

Ik dorſt niet om zien, om myn bakhuis niet te toonen,
Maar 'k liep me beſt, ik ben'er mak af als een lam,
Ja 'k zweeter af, dat geen Straatmaaker te Amſterdam,
Daar oit by haalen kon, wil u hier op verlaaten,
Zy kon niet volgen, 'k liep door ſloppen en door gaaten,
Gelyk een ſchichtig hert, dat ſnel wort voort gejaagd,
Wanneer de Jaager het met hond en ſpriet belaagd.

EELHART.

Dat ſteld my weêr geruſt, want kwam zy ons te ondekken,
Zo zou het gantſch geheim, van onze liſt uit lekken.
Maar, a propo, wat zei de Snyer van het kleed?
Is 't niet gedaan?

CONSTANT.

O neen, het is noch niet gereed;
Maar 't zal haaſt vaardig zyn, wil u hier om niet kwellen
Ik zal 't in een half uur, ja minder, u beſtellen.

EELHART,

Wanneer gy keerd, zo komt hier daadelyk by my.

CONSTANT.

Ik zal.

EELHART.

Min, ſtyf myn liſt, en ſterk myn veinzery.

Einde van het Eerſte bedryf.

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

EELHART, CONSTANT, FRANSYN, *van binnen.*

EELHART.

Komt gy zo haastig weêr, dat had ik niet gedacht.
Hebt gy myn kamisool, myn vriend, niet meê gebragt?

CONSTANT.

Voorzeker ja. Hoe had gy andere gedachten?
Hoewel de snyer my noch eenigzins deed wachten.
Zie daar, daar is 't.

EELHART.

Zie toe, kan men ons ook bespiên?

CONSTANT.

Neen, 'k heb Sofia by haar moeder straks gezien,
En ook haar oom, daar is voor ons nu niet te schroomen,
Men zal zo licht'lyk ons nu niet verrasse koomen.

EELHART.

Vergeef my deze list, 't werd om uw min gedaan,
Myn Engel.

EELHART *trekt het kamisool, daar een Ridderschap op gehecht is, onder zyn boove kleed.*

CONSTANT.

O de min, heeft haar al gaar gebraân.
'k Wou dat ik myn Fransyn, zo kon tot min beweegen,
Maar 'k sta waarachtig met myn vryery verleegen,
De meid mind my niet veel.

EELHART.

Zo 't schynt.

CONSTANT.

Recht uit gezeid,
Gy krygt de Juffer noch wel eer als ik de meid.
Dat loof ik zekerlyk.

EEL-

EELHART.

Geen nood, wilt daar van zwygen.
Kryg ik Sofia, zo zult gy Fransyn wel krygen.
Maar 'k heb zo daadelyk, terwyl ik eenzaam zat,
En ik myn Treurspel, dat ik maak, in handen had,
Een droevig voorval op de jagt daar in geschreeven.
Hoe een verwoede Beer de Prins dacht om het leeven
Te brengen, wyl hy zich vermaakte op de jagt.
'k Zal 't pronontieeren, neem de woorden wel in acht.
Ach! dienaar, help! sta by! een Beer zal my bederven,
Hy tracht zyn klaauwen in myn ingewand te verven.
Zyn wreede muil die dorst als raazend na myn bloed.
Dood deez' verwoede Beer, eer hy myn sterven doed.

FRANSYN *van binnen.*

Ach! is dat vallen, ach! ei my! ik ben vol vreezen.
Help! help!

EELHART.

Wie of daar valt?

CONSTANT.

Dat zal Fransyn wis weezen.
Zy schrikte moogelyk op 't noemen van de Beer,
En valt met al het goed verbaast van booven neêr.

FRANSYN *van binnen.*

Ach! buuren, helpt! sta by! wat zal ons noch gebeuren?
Hier is een Beer in huis, die wil een mensch verscheuren!

CONSTANT.

Wat duivel schort de meid? hoe zal ik dit verstaan?

EELHART.

Zy roept de buuren in, hoe zal dit hier vergaan?
Wel wie of aan Fransyn zo gekke parten leerden?

CONSTANT.

Zy meend het ernst te zyn, dat gy daar zo ageerden.

EELHART.

Hoe is de meid zo zot, neen, dat geloof ik niet.
Dat kan niet zyn.

CONSTANT.

Ik al, geloof het wyl gy 't ziet.

TWEEDE TOONEEL.

KLAAS, JORIS, JUERE, EELHART, CONSTANT.

KLAAS.

WOor duyvel is de Beer? o bloed! kan kik hem kraigen,
Kik zal hem aon mayn ſpies gelaik een kikvors raigen.

JORIS.

Kryg ik ze in fizier, zy moet terſtonte dood,
Ik ſchietze dat ze zel gaan rol gelyk de kloot.

JUERE.

Kom kik, met dit geweer, dien ſchen ont eens te raaken,
'k Zweer hai zain Beere ziel, main ziel, haaſt uit zal braaken.
Kik zau'em.

DERDE TOONEEL.

RYKERT, EELHART, JORIS, KLAAS, JUERE, CONSTANT, ELIZABETH, SOFIA.

RYKERT.

WEl, wat 's dit? wie maakt hier dit geweld?

EELHART.

Een vreemd geval, myn Heer, wy zynder af ontſteld.

RYKERT.

Wel, mannen, wat is dit? hoe zyt gy hier gekoomen?

JORIS.

Wel om de Beer te ſchiet, myn eer.

RY-

RYKERT.

Het schyne droomen.

Wel, Joris buur, wat's dit? Zoek jy hier na een Beer?

JORIS.

Jou meid ze heb gezek, het zo waarak, myn eer.

VIERDE TOONEEL.

FRANSYN *uit het venster*, ELISABETH, RYKERT, EELHART, JORIS, KLAAS, JUERE, CONSTANT.

FRANSYN.

Zeg, is de Beer al weg? ach! hoe ben ik verschooten.

ELISABETH.

Wat Beer, zottin.

FRANSYN.

Wat Beer, wel hei! een Beer, met pooten,
En met een muil, die fel een mensch had aangevat,
En die zo riep doen hy hem by de lurve had.

ELISABETH.

Dat beelje jou maar in, kom jy maar voort van booven.

FRANSYN.

'k Ben al te bang, Juffrouw, je meugt me vry gelooven.
Daar is een Beer in huis, 't is zekerlyk geen jok.

RYKERT.

Hoe komt de Beer hier in?

FRANSYAN.

Uit 't een of 't ander hok
Mag hy gebrooken zyn, hoe drommel, kan ik 't weeten?

ELISABETH.

De meid is zeker dol, of voor het minst bezeeten.

FRANSYN.

't Is daar heel ver van daan, men riep ik ben in ly,

Een Beer heeft my gevat! help! help! och! sta me by.
'k Wou ik die schreeuwer wist, de drommel zou hem haalen.
Of hy zou 't meesterloon my van men bien betaalen.
Wie zou niet schrikken van zulk yselyk geweld.
'k Heb met mê.... nou dat 's wel, de trappen braaf geteld.

ELISABETH.

Ei, hou de bek toe met zo zot en dwaas te kallen.

FRANSYN.

Dat loof ik wel ik heb myn bil uit 't lit gevallen.

EELHART.

Fransyn, het is myn schuld, ik zal uw smert vergoên.

FRANSYN.

Als de Olifant eens kakt, zo kryg ik myn rantsoen
Wel dubbeld, meenje zo?

RYKERT.

Wel hoe, wat 's dat te zeggen?
Is 't uw schuld?

EELHART.

Ja, myn Heer, ik zal 't u uit gaan leggen.
Ik maak een Treurspel, en ik had daar ingebragt;
Een voorval, hoe een Prins eens weezende op de jagt,
Van een verwoede Beer in 't Bos wiert aangegreepen,
Het welk hem roepen deed ontsteld, en heel beneepen,
Om hulp, en ik sprak die zin wat hart, myn Heer;
Fransyn, die schrikt, en valt daar op van booven neêr,
Van al de trappen, tyd vervaarelyk aan 't schreeuwen
En daarom komt dat volk zo wreed gelyk als leeuwen,
Gelykje ziet.

JORIS.

Dat 's waar, jou meid heb ons geroep,
Ze schreeuw zo bang, myn eer, zo bang gelyk de poep,
Monsieur atan voe bien?

RYKERT.

Heel wel, gebuurman Joris,
Zie daar is drinkgeld tot een pintje brandemoris,
Voor u liên zaamen, wel hoe komt de meid zo dwaas?

KLAAS.

Sinjoor, 'k bedank ou zeer.

RYKERT.

Jou ook zo, buurman Klaas,

VYFDE TOONEEL.

FRANSYN *uit het venster*, RYKERT, ELISABETH, EELHART, SOFIA, CONSTANT.

FRANSYN.

Wie heeft van vreemder zaak zyn leeven ooit vernoomen!

SOFIA.

Nou, beerevangster, wil nu maar van booven koomen.

ZESDE TOONEEL.

RYKERT, ELISABETH, EELHART, SOFIA, CONSTANT.

RYKERT.

Hou, Lodewyk, hou daar, ga heen en copieer
My deze brieven eens.

EELHART.

Als 't u beliefd, myn Heer.!
Ik zal zo datelyk, myn Heer, die uit gaan schryven.

RYKERT.

't Is morgen tyds genoeg, laat het van daag maar blyven.

Fransyn uit.

Fransyn, benje zo zot, dat had ik nooit gedacht,
Dat gy hier in ons huis aanrecht een beerejagt.

Van

Van dwaazer voorval heb ik nimmer hooren ſpreeken.
't Is uilenſpiegels werk, o ja.

FRANSYN.

Een heel goed teeken.
Praat jy maar voort, myn Heer, ik voel wel waar 't me ſchort.

ELISABETH.

Dat zal wel overgaan eer jy een knechje word.

RYKERT.

Maſſeur, kom gaanwe heen, laat ons het hier by laaten.
Gy kund hier na wel van uw Beer wat zachter praaten.

EELHART.

Myn Heer, het zal geſchien.

SOFIA. *zacht tegen Franſyn.*

Franſyn, laat ons ook gaan,
Nu is het tyd.

FRANSYN.

Allon.

ZEVENDE TOONEEL.

CONSTANT, EELHART.

CONSTANT.

WAt dient 'er nu gedaan?
Ze zullen zekerlyk ons aanſtonds weêr beſpieden.

EELHART.

Van waar?

CONSTANT.

Door 't venſter, het kan anders niet geſchieden.

EELHART.

't Is wel, 'k zal toezien, kryg gy maar terwyl het geld.

CONSTANT.

Waar toe zal 't dienen?

EELHART.

Maak maar dat gy my niet kweld.

Gy zuld het zien, ik wil die ſchuld niet langer dulden.
Sofia en Franſyn, in het venſter.
Ze zyn aan 't venſter. teld voor eerſt drie honderd gulden,
En brengt het daar 't behoord, 'k moet zonder ſchulden zyn,
Of 'k kan niet leeven, zeg de Smous ook, dat hy myn
Geleende goud weêrgeeft van daag, ten langſten morgen,
De tyd verloopt, ik wil die ſchacher niet meêr borgen,
En als gy uit zyt, ga dan ook met een eens zien,
Of ook de ſpaanſche poſt gekoomen is, indien
Daar brieven aan my zyn, zo wilt ze voort beſtellen,
'k Verlang daar na; maak gaauw een eind eens van uw tellen.
'k Verwacht een wiſſel van vier duizend dukatons.
Heb gy noch niet gedaan?

CONSTANT.

Zo voort, myn Heer, aanſtonds.

EELHART.

Dat gy u rept, of 'k zal 't u daadelyk eens leeren,
En met myn rotting u de ribben koomen ſmeeren.

CONSTANT, *zoetjes.*

Dat hoeft zo net niet?

EELHART.

Voort gy, reekeel, maak gedaan,
Vreeſt gy myn dreigen niet?

CONSTANT.

Myn Heer, nu zal ik gaan.
En hier weêr ſpoedig zyn.

EELHART.

Neen, wilt een wynig toeven,
Myn kleed is hier ontornd, en 't zou voor al behoeven,
Eer dat gy gaat, dat gy dit hechte aan malkaâr,
Want wierd ik eens ondekt, 'k liep moog'lyk lyfs gevaar.
Eelhart, trekt zyn boove kleed uit.

CONSTANT.

Hebt gy uw eer, uw ſtaat dan te eenemaal vergeeten?
Hebt

Hebt gy uw oorlogs deugd zo van u afgesmeeten,
Dat gy, verslaafd, versuft en moedeloos van zin,
Uw hart laat buigen, ja, laat dwingen van de min?

EELHART.

't Is waar, ik laat myn hart gantsch door de min regeeren;
Ik kom my zelf als slaaf, zelfs voor de min verneêren;
Ik! die het woedend vuur, en 't donderend geluid,
Der oorlogs buijen vaak heb op deez' borst gestuit.
Gevreesde min, wat werkt gy niet door uw vermoogen;
Wat hart is scheutvry, door het bliksemen der oogen,
Van myn verkooren lief, haar aangenaame mond,
Werpt keetens uit, daar zy myn hart, eerst diep gewond,
Meê vast boeid, moet ik dan, al vlugtende, verliezen,
Noch eens myn vryheid, doed de min my dan verkiezen;
Dit slecht veracht'lyk kleed, daar al myne oorlogsdaân,
van 'Spaansche Hof alom, op wiekken van de faam,
Gedraagen worden? neen! ik breek deez' band aan stukken,
'k verbrysel 't minnejuk, dat my de nek komt drukken.
Maar, hoe kan 't moog'lyk zyn, daar ik als weg gerukt;
Dit voorwêrp heb zo vast in myne ziel gedrukt,
Dat zelfs de tyd, die geen verandering kan missen,
Dit God'lyk beeld nooit kan uit myn gedachten wissen?
Neen, liefde houd het veld, ik leg myn grootheid af;
Ik min myn Engel, tot de dood my rukke in 't graf.

CONSTANT.

Zyt gy dan niet te raân?

EELHART.

Geensins, hoe! zou ik trachten
My zelf te moorden? neen, ô neen! al myn gedachten;
Di ewerden tot haar dienst alleen maar aangewend.
Maar, 'k heb uw dapperheid, en trouw, voor lang gekend,
Gy weet wat dienst ik aan myn lief heb opgedraagen,
Wat smert en wreede pyn, my dag en nacht komt plaagen;

Om dat ik haar myn ſtaat niet kenbaar maaken mag,
Voor dat myn zaaken zyn in beeter ſtant. Maar, ach!
Zy wierd licht mid'lerwyl, terwyl ik dus myn leeven
Verſlyt, een ander heer tot echtgenoot gegeeven,
Waarom ik voor myn ruſt het aldernoodigſte acht,
De albaade geevers, die hier koomen alle nacht,
Om door een zoet Muzyk haar vryery te ſtyven,
Door punt van ons rapier, van deeze deur te dryven.
En deeze zaak die is heel licht voor ons te doen,
Want niemand zal dit oit in 't minſte op ons vermoeên.
Ja geen gedachten zal my immer konnen deeren,
Dat zulk een heer, als ik, ſteekt in lakeijen kleêren.

CONSTANT.

Waar ik u helpe kan, myn laatſte druppel bloed
Is tot uw dienſt.

EELHART.

'tIs wel, ik ſterf veel eer met moed,
Eer ik zo waarden pand, laat uit myn handen rukken.

CONSTANT.

'k Wenſch, dat gy van uw min, in korten tyd, moogt plukken,
Gewenſchte vruchten .... Maar verand'ren wy van toon.
Toe is het venſter.

EELHART. *Zyn rok aan trekkende.*

Wel wat dunkt u?

CONSTANT.

Wonder ſchoon.
Men zou de drommel zelfs door zulk een liſt bedriegen.

EELHART.

Wie konſtig vryen wil, heeft noodig konſtig liegen,
Een goed Acteur, myn vrind, moet nergens ſtil voor ſtaan,
Ik voer dan uit, 't geen my oprechte min komt raân.
'k Moet, door myn venizery, hier ſtout zien door te raaken,
Men kan doch alles van Komedianten maaken,
Toe apen toe in kluis,

CON-

CONSTANT.

Ik hoor gerucht, wees ſtil,
Ik geloof voorzeker dat zy ons betrappen wil.

EELHART.

Hoe meerder zy dat zoekt, hoe min myn konſt zal faalen,
Zy ſpant haar net vry om 't my over 't hoofd te haalen,

ACHSTE TONEEL.

SOFIA, EELHART, FRANSYN, CONSTANT.
veinzende om weg te gaan.

SOFIA.

WAar gaat gy, Lodewyk?

EELHART.

Mevrouw, de eerbiedigheid,
Die wy u ſchuldig zyn, ons by zyn hier niet leid.
'k Vertrek met uw verlof.
Eelhart laat behendig, in 't weggaan, een brief vallen.

NEGENDE TONEEL.

FRANSYN, SOFIA.

FRANSYN.

WEl hoe! wat zal dit weezen?
Daar valt een brief, Juffrouw.

SOFIA.

Ik moet die eens doorleezen,
Sofia leeſt zacht

FRANSYN.

Dat moet wat wonders zyn, voorzeker, Juffrouw, dat
Franſyn niet weeten mag den inhoud van dit blad,
Juffrouw, lees doch wat hart.

SOFIA.

SOFIA.

Zwyg ſtil, wil my niet ſtooren.

FRANSYN.

Lees overluid, Juffrouw, dan kan ik ook wat hooren.

SOFIA.

Ei my!

FRANSYN.

Wat zal dit zyn? hoe wordje toch zo bleek;
Een mutsje ſchorteldoeks band, en ruim een elle eek.
Zou hier wel nodig zyn, waar laatge u toe vervoeren?

SOFIA.

Deez' letteren, Franſyn, doen my het bloed ontroeren,
Het roud my in myn hart, dat ik een heer van ſtaat,
Als een onwaardig knecht, misbruikt heb en verſmaad.
'k Wil voor die miſdaad doen de grootſte penetentſy

FRANSYN.

Ik heb 't u wel gezeid, het lag op myn Consjentſy,
Dat het zo weezen zou, maar altyd had ik mis.
Nu zie jy 't klaarelyk, dat het de waarheid is.
Gy woud voorheenen al myn zeggen niet gelooven,
'k moeſt het jokken, maar nu dryft de waarheid booven.

SOFIA.

'k Beken deez' brief doed my zyn afkomſt recht verſtaan;
En de oorzaak, die hem drong in onze dienſt te gaan,
En 'k ben verblyd dat ik, door minnedrift gedreeven,
Myn hart onweetend heb zo braaven heer gegeeven,
Gaf nu de Hemel dat zyn min oprecht mogt zyn,
Zo zach ik haaſt een eind van myn verdriet en pyn,
Ja, 'k zegende myn lot.

FRANSYN.

Ei, wilt daar niet van ſpreeken,
Wy hebben nu de kat net uit de boom gekeeken.
Hy zoekt niet anders als te zyn uw Bruidegom,
Je zult hem hebben; 'k bid, ei! kweld u daar niet om.

TIENDE TOONEEL.

FRANSYN, SOFIA, EELHART *al zoekende.*

FRANSYN.

DAar komt hy weêr, Juffrouw, hy zoekt, zo waar wy leeven.

SOFIA.

Gewis'lyk na zyn brief, 'k zal hem die wedergeeven,
Wat zoekt gy, Lodewyk? wat ſcheeld u? zeg het my.

EELHART.

Niets van belang, Mevrouw, 't is maar een beurs'lery,
Ik zoek een liedje, 't geen ik daad'lyk heb verlooren.

SOFIA.

Ja, zulk een liedje klinkt my wonder vreemd in de ooren,
Dit is een liedje, 't geen myn toon verand'ren doed,
Dat ik myn dienaar reeds als dienares begroet.

EELHART.

Mevrouw, heeft luſt zich met haar ſlaaf wat te vermaaken;
Zo ik het waardig ben, 'k ben bly.

SOFIA.

Wat vreemde zaaken,
Geſchiên'er, Hemel!

EELHART.

Hoe, Mevrouw, hoe dus ontſteld?

SOFIA.

Vertrek, Franſyn.

ELFDE

ELFDE TONEEL.

SOFIA, EELHART.

SOFIA.

HElaas! hoe is myn ziel bekneld!
Verbaastheid heeft myn hart zo euvel ingenoomen,
Dat ik tot geen begin van reedenen kan koomen.
Heb doch de goedheid, zit een weinig by me neêr.

EELHART.

Mevrouw, uw dienstb're slaaf, die weigerd zulk een eer,
Met reden,'k was niet waard, dat gy me uw dienaar achte,
Indien ik dorst, zo stout, na deze glory trachte.

SOFIA.

Zo gy myn dienaar zyt, gehoorzaam dan.

EELHART.

'tOntzach
Dat ik u schuldig ben, verbied my dat ik mag....

SOFIA.

'k Gebiê het u, voor al zo volg dan het betaamen,
Het is myn wil.

EELHART.

Mevrouw wil my geheel beschaamen,
Om dus haar dienaar, die niet waardig is te gaan,
In haare schaduw. maar...

SOFIA.

Ei! laat deez' reeden staan.
Uw staat verpligt ons, dat gy moogt in als gebieden.

EELHART.

Wat hoor, wat zie ik! wat of hier noch zal geschieden?
Raillier uw dienaar vry, 't is booven myn verstand.
Zou ik die man zyn?

SOFIA.

Ja, ja gy, Heer Ferdinand!

Gy hoeft uw groote ſtaar, nog eer niet meêr te ont-
veinzen,
Gy zyt ondekt, myn Heer, des wilt eens overpeinzen,
Hoe onze ſlegtigheid wel dienden afgemaald,
Dat gy hier, na uw ſtaat, niet beeter zyt onthaald.
Doch, wyl gy oorzaak zyt van 't geen hier is bedree-
ven,
Ik hoop uw goedheid zal die miſdaad ons vergeeven.

EELHART.

Indien ik oit....

SOFIA.

Ik bid dat gy dit niet verzaakt,
Daar is uw brief, Heer, die het alles kenbaar maakt.

EELHART.

Wat zien myn oogen, goon!

SOFIA.

Gy hoeft niet meêr te vreezen,
Myn Heer, wy zullen u in 't minſt nadeelig weezen,
Ei! veins doch langer niet; 'k neem deel in uwe druk,
Ben ik het waardig, ſpruit het uit een ongeluk,
Wat is doch de oorzaak? ſpreek.

EELHART.

Ik zal 't u openbaaren,
Wyl u ten deelen is bekend myn wedervaaren.
Weet dan, Mejuffer, dat ik aan het Hof, wel eer,
Een zek're Dame, maar uit tydverdryf, niet meêr,
Beminde, die ook wierd te dier tyd aangebeeden
Van eene Ridder, zynde een man van mogentheeden,
En die, in dienſtbaarheid, geen weêrga immer had;
Maar al zyn poging had in 't minſt op haar geen vat;
En 't ſcheen of zy haar gunſt alleen ſlechts voor my
ſpaarde,
't Welk eind'lyk zulk een wrok en jaloezye baarde,
In zyn verbolgen ziel, dat hy voor vaſt beſloot,
Van een meêminnaar zich te ontſlaan, door myne dood.
'k Wierd op een avond van die moorders dan beſpron-
gen,

Verzeld met and'ren, die my na het leeven dongen,
Als felle Tygers; maar een hevige overmoed,
Die in een grootsche ziel by wyl veel wond'ren doed,
Liet myne dapperheyd niet, op die tyd, verleegen.
Ik vloog hun in, en heb den degen fluks gereegen
Dwars door de ribben heen van die my 't naaste was;
Dit was myn vyand, maar zyn dienaars, alzo ras
Zy zaagen dat haar Heer geraakt was om het leeven,
Die hebben my geheel de zeege voort gegeeven.
Zy vlooden voor deeze arm, en myn bebloede kling,
Of haar de bleeke dood snel op de hielen ging;
Maar toen myn ziedend bloed een weinig aan 't bedaaren
Geraakt was, zag ik eerst dat ik in veel gevaaren,
My had gewikkeld; 'k liet my door de reden raân;
'k Verliet Madrid, om hier in Nederland te ontgaan
Het dreigende gevaar, 't geen my daar op zou koomen.

SOFIA.

Waarom hebt gy als knecht uw schuilplaats hier genoomen?
En, als een slechte slaaf, ons hier ten dienst gestaan?
Wast om uw vryheid? wat heeft u hier toe geraân?

EELHART.

Moet ik het zeggen? ach! Mevrouw het zyn uw oogen!

SOFIA.

Myn oogen!

EELHART.

Ja, Mevrouw, die hebben zulk vermoogen,
En voorts al 't zigb're, dat den Hemel aan u gaf,
Dwong my tot uw, en ook te ontwyken myne straf,
Dit's de oorzaak dat ik my heb in uw dienst begeeven,
Op hoop om eeuwiglyk in uwe gunst te leeven:
En wyl u nu myn staat en afkomst is bekend,
Zo bid ik, schoone Zon, maak van myn ramp een end,
Roofd gy my 't leeven niet, terwyl ik van myn Koning.

Genaâ verwerf; 'k verwacht in korte tyd verſchooning
Der manſlag, die, 'k door dwang, grootmoedig heb beſtaan;
Had ik hem niet gedood, hy had het my gedaan.
Ik wierd beſprongen van dien booſwigt, die myn leeven,
Door zyn verraders dolk, een einde dacht te geeven:
En 'k dank myn goed geluk, dat zy zo groot een eer,
My deê genieten; ja, ſchoon dat ik nimmermeêr,
U kon verkrygen, zal ik my gelukkig noemen,
Dat ik my mag een ſlaaf van zulk een ſchoonheid roemen:
En dat ik, in de ſtaat van dienaar, zulk een Beeld
Gediend heb, als'er oit op aarde is voortgeteeld.

SOFIA.

Myn Heer, uw heusheid, die verheft in alle deelen
Myn lof te hoog, want nooit zal ik my zelve ſtreelen
Met die gedachten, dat ik waardig weezen zou
Zulk een verneedering.

EELHART.

Gy zyt het waard, Mevrouw.
Mogt ik maar waardig in uw oogen zyn bevonden,
Wat wierd myn angſtig hart, van ſmart en pyn ontbonden;
Maar 'k weet wat ongenade ik reeds verſchuldigd ben,
Dat ik zo ſtout voor u myn minnevlam beken.
Zo dit uw toorn verwekt, zo zal ik heele plaſſen,
Van traanen weenen om myn miſdaad af te waſſen.

Hy knield.

SOFIA.

Wel hoe! wat zal dit zyn? 'k bidde u, rys op, myn Heer,
Beſchaam uw dienares, zo 't mog'lyk is, niet meêr;
Maar gun aan haar verlof, op dat zy mag vertrekken;
Myn Moeder, of myn Oom die mogt ons hier ontdekken.
Heb dán een oogenblik, na deezen, maar geduld,
'k zal u doen weeten waar dat gy my vinden zult.

EELHART.

Ik blyf uw dienſt'bre ſlaaf.

TWAALFDE TOONEEL.

CONSTANT, EELHART.

CONSTANT.

Wel nu, hoe ſtaan de zaaken?

EELHART.

Heel wel.

CONSTANT.

Wel ik beken 't dat 's eerſt Komedy maaken.

EELHART.

Tot noch toe na myn zin, myn vrind, myn trouwe maat,
't Schynt dat myn karretje reeds op een zandweg gaat.
Ik vrees geen ſpoorſlag, ſchoon 't vry, diep my zal doen daalen;
Ik meen'er hals en kop nu mak'lyk deur te haalen.
My is de Juffer, vrind, zy heeft de haak gevat.

CONSTANT.

Ik help u wenſchen, dat zy die heel binnen had.

EELHART.

Dat zal wel gáan; maar hoor, ga heen toch zonder draalen,
Om van de Wiſſelaar wat ſtukken goud te haalen,
'k Wacht deeze vrindſchap, maar heel ſpoedig, van uw hand.
't Goud ſteekt de ontvonkte min voort lichter laag aan brand.
Men mag door vleijery een hart zien te veroov'ren,
Maar 't goud kan hart en zin geheel gezwind betoov'ren.
De deugd ſchynt als veracht en met de voet geſchopt.
De Muntgod is 't alleen daar yder graag meê popt.

CONSTANT.

Ik hoor gerucht, wees ſtil.

DARTIENDE TOONEEL.

FRANSYN, EELHART, CONSTANT.

FRANSYN.

KOmt het u ook gelegen,
Myn Heer, dat ik u ſpreek alleen?

EELHART.

'k Heb daar niet tegen;
Franſyntje, wat's uw wil?

FRANSYN.

Mejuffer is alleen.
Gegaan in 't tuinhuis, daar ze u, om byzond're reên,
Verwacht; gy kund haar nu eens heen en weêr gaan
ſpreeken.

EELHART, *tegen Conſtant.*

Doe zo ik u beval.

CONSTANT.

Aan my zal niets ontbreeken.

VEERTIENDE TONEEL.

FRANSYN, CONSTANT.

FRANSYN.

WEl is het meugelyk!

CONSTANT.

Franſyntje, zulk geraas....

FRANSYN.

Komedianten zyn maar krengen by uw Baas
Te vergelyken, wel, wie hoorde oit zulke ſtreeken!
Dat zulk een Heer zich in 't Lakkeijen pak gaat ſteeken,
Om onze Juffer, die zo ryk niet is als hy!

CONSTANT.

Franſyn, je hebt gelyk. maar nu van u en my;
Zult gy noch langer myn getrouwe liefde wraaken?

FRANSYN.

Wel neen ik, myn bruids pak is ommers al te maaken.
Wel zeker dat is raar, 't is nimmermeêr geſchied,
Hy is de Bruigom, en de vent die weet het niet.

CONSTANT.

Zou ik de Bruigom, met myn lief Franſyn, dan weezen?

FRANSYN.

Denk neen, of ja.

CONSTANT.

Wat zal ik hoopen dan, of vreezen?

FRANSYN.

Al wat je wilt.

CONSTANT.

Maar wie van beiden is men 't naatſt?

FRANSYN.

Van elks een beetje, dan zo hebje 't niet van 't kwaadſt.

CONSTANT.

Ik ſterf van liefde; en och! Franſyn, ik zal bezwyken,

FRANSYN.

Daar wou ik zeker wel een daalder aan verkyken,
Dat moet heel kluchtig zyn, te ſterven door de min.
Kom, ik zal toe zien, nou, ſa wakker dan, begin.

CONSTANT.

Franſyn, zoud gy myn dood zo zonder ſchrik aanſchouwen?

FRANSYN.

Wel als je ſterven wil, kan ik het dan weêrhouwen?

CONSTANT.

Myn Medicyn, Franſyn, is 't ja woord uit uw mond.

FRANSYN.

Ha! ſchort het daar maar aan, zo word je haaſt gezond.
Och! van die ziekte hoef jy niet te bed te leggen,

'k Wil liever honderdmaal ten eersten ja gaan zeggen,
Eer de oorzaak van uw dood my word te last geleid;
'k zeg liever ja, ja, ja, ja, in der Eeuwigheid.

CONSTANT.

'k Meen zulk een ja niet, neen! 'k meen 't ja woord om te trouwen.

FRANSYN.

O Meenje 't zo, dat zal ik noch wat binnen houwen,
Tot op een ander tyd als jy me weder ziet.

CONSTANT.

Fransyn, zo 't moog'lyk is, zo eindig myn verdriet.

FRANSYN.

Wel ja, zo staande voets, dat zal ik my wel wachten,
Zo ik het deê, ik wed gy zelver met my lachten.
Neen, neen, zo schielyk niet, eerst vryen met fatzoen.

CONSTANT.

Verhoor my toch, myn lief

FRANSYN.

Daar na zal ik het doen.

Einde van het Tweede Bedryf.

DARDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

RYKERT, ELISABETH, SOFIA, FRANSYN.

RYKERT.

IK heb van vreemder zaak myn leeven niet geweeten.

FRANSYN.

Niet waar, de liefde is een verwonderlyk ſtuk eeten.

SOFIA.

Neem doch de moeite, Oom, en doorlees deez'brief.

RYKERT.

Wel aan.

SOFIA.

Gy zult de heele zaak van ſtuk tot ſtuk verſtaan.

RYKERT *leeſt.*

't opſchrift van de Brief.

DON FERDINAND D'AMINDEX
de MENDOZA

na het openen van de Brief.

De bloedverwanten van hen, die gy edelmoedig voor de vuiſt gedood hebt: om uw eigen leeven te beſchermen, doen groote moeiten om 't ontdekken waar gy zyt, dit is de reeden dat ik UE. in lang niet heb geſchreeven; dewyl men naauw moet toe zien om uw verblyfplaats niet kenbaar te maaken. Gy zult dan weeten, dat, door toe doen van onze vrienden uw zaak zo ver by den Koning gebragt is, dat zyn Majeſteyt u genade heeft gegeeven, op voorwaarde dat gy hem tegen de oproerige Franſchen zes jaaren in de Nederlanden zult dienen. 't Schynt een wys van ballingſchap; maar wy twyffelen niet

of

of gy zult met de naaste post volkomen verzekering van uw pardon hebben.

DON DIEGO de ALGOS PIMO PIMENTEL.

Ik ben verbeisterd, en ik sta als op getoogen
In deeze zaak. O min! hoe groot is uw vermoogen;
Hoe wonderlyk speeld ge in dit waerelds rond uw rol.

FRANSYN.

O ja, de liefde is blind, zo blind, gelyk een Mol,
En is hem blindelings tot in het hart gekroopen.

ELISABETH

Houd gy uw mond, Fransyn, hoe is 't?

FRANSYN.

Dat wil ik hoopen,
Ik heb ze wel van doen.

ELISABETH.

Ik ben'er van ontsteld!
Maar, is het mogelyk!

SOFIA.

Gelyk ik 't heb verteld,
Zo legt de gantsche zaak.

ELISABETH.

Wat raad?

FRANSYN.

Uw kind te geeven
Aan zulk een moedig Heer, om meê in de echt te leeven;
Wat anders?

RYKERT.

Ik beken, zy heeft u wel geraân.

ELISABETH.

Bevalt hy u, myn kind, staat hy u heel wel aan?
Zeg, hoe behaagd hy u?

SOFIA.

Te wonder. van myn daagen,
Schiep ik in eenig mensch ter waereld zulk behaagen.

Hy

Hy is een Ridder, die in deugd geen weêrgaa heeft;
Stoutmoedig, eerelyk, heel minzaam en beleefd.

FRANSYN.

En ryk. O Juffrouw! hy heeft zulke dikke duiten.
Zyn heele koffer is voorzien met Spaansche Kluiten.
'k Wou dat zyn knecht wat veel van zulke specy had,
'k loof hy me dan, niet lang om.... nou je weet wel, bad.
Maar 'k lietze slippen.

TWEEDE TONEEL.

SOFIA, EELHART *verkleed*, ELISABETH, RYKERT, FRANSYN.

SOFIA.

O Om, daar komt hy.

EELHART.

Derf ik hoopen,
Mevrouw, dat my 't geluk niet dwars zal tegen loopen?
Maar dat uw goedheid, my met uwe gunst bestraald,
Dat my die Schoone, daar myn ziel door adem haald,
En zonder wiens gezigt ik niet meêr wensch te leeven,
Als een hoogwaarde bruid, en vrouw zal zyn gegeeven?

RYKERT.

Myn Heer, vergeeft ons, zo hier iets geschied mogt zyn,
Het welk uw achtbaarheid verkleind heeft, 't doed my pyn,
Dat ik uw heerlykheid, en staat niet heb geweeten,
'k Had anders, na myn pligt, behoorlyk my gekweeten,
Gy hebt, ons onbekend, u zelf zo laag verneerd,
'k Had anders na uw staat behoorlyk u geëerd.

EELHART.

Ei! slaa dat over, Heer, de staatzucht, hoe verheeven
Die immer wenscht te zyn, zal my nooit doen begeeven,

Het

Het alderwaarſte dat den Hemel immer ſchiep,
Al waar 't ſchoon dat men my zelf tot een Kroon beriep,
Ik zou die groote ſtaat verachten, ja, vervloeken,
Indien ik daar door moſt een and're Bruid gaan zoeken.

RYKERT.

Myn Heer, myn nicht heeft ons de zaak zo voorgeſteld,
En zo myn Zuſter na haar Dochters voordeel held,
Zo zal zy, neevens my, u toeſtaan uw begeeren.

ELISABETH.

Myn Heer, uw heerlykheid zal ons op't hoogſt vereeren.

EELHART.

Vind ik by u, myn Lief, ook eenigſins belet?

SOFIA.

De wil eens Moeders ſtrekt en Dochter tot een wet.

EELHART.

Wat groote dankbaarheid moet ik u ſchuldig blyven.

FRANSYN.

'k Wens dat uw liefde nooit, van koude, mag verſtyven,
Maar altyd bloeijen.

EELHART.

Wel, Franſyn, ik dank u zeer.

ELISABETH.

Ik wenſch u veel geluk, myn Dochter.

RYKERT.

U, myn Heer,
Ook van gelyken. Nicht, lang moogt gy zaamen leeven.

ELISABETH.

Veel heil, myn waarde Zoon!

EELHART.

Dat wil den Hemel geeven,
Myn waarde Moeder, maar dit eene doed my pyn,
Dat ik in Bruſſel noch niet openbaar mag zyn.

RYKERT.

Myn Heer, gy kund u hier noch wel verburgen houwen,
Ik zal wel maaken, dat gy hier in ſtilt' moogt trouwen,
De Biſſchop is myn vrind, die zaak ſtaat my heel licht
Voor u te doen, myn Heer.

EELHART.

Wat blyf ik u verpligt,
Voor uwe goedheid. Lief, hebt gy daar ook iets tegen.

FRANSYN.

Ik denk geen kleintje, dat 's heel mak'lyk te overweegen.

SOFIA.

Hoe weet gy zulks, Franſyn? neen, Heer, in 't minſte niet.

EELHART.

Dan zie ik reeds het eind van myn geleên verdriet.

RYKERT.

Gy kund nu, mid'lerwyl, uw Lief wat onderhouwen,
Myn Heer, 'k zal alles voort verrichte, 't geen tot trouwen
Zal noodig weezen. Gaan we zaamen na 't ſalet.

FRANSYN.

Ja haaſt je wat, de Bruid verlangd licht al na bed.

ELISABETH.

Die lange tong, Franſyn, die diend men wat te korten.

FRANSYN

Dat is niet noodig, want ik ſpreek al reê met horten
En ſtooten; neen, ik had'er liever noch wat by.

RYKERT.

Maar! Heer Don Ferdinand, voorwaar 'k verwonder my
Ten hoogſten, daar myn Heer in Spanjen is gebooren,
Hy zich, in 't zuiver duits, zo pront en net laat hooren.

EELHART.

Myn Heer, 'k heb langen tyd aan 't Haagſche Hof verkeerd,
Daar ik de duitſche taal volkoomen heb geleerd.
Dit is de reeden.

RY-

RYKERT.

Ei, myn Heer. in 's Gravenhaagen
Zyn wy gebooren, en daar hebben we onze dagen
Ook meest versleeten, maar elk weet wel dat het goed,
Van woonplaats meenigmaal de mensch verand'ren
doed.
Wy hebben hier veel land.

ELISABETH.

Monfreer, laat ons vertrekken,
Wy zullen aan myn Heer, het alles voorts ontdekken,

RYKERT.

Daar word geschelt, Fransyn, maak dat gy niet vergeet,
Zo 't van belang is dat ik het dan daad'lyk weet.

DARDE TOONEEL.

FRANSYN, ROSETTE.

FRANSYN.

MEjuffer, wat 's uw wil?

ROSETTE.

Wel vryster, ik wist heel gaaren,
Of hier geen Jongmans korts in dienst gekoomen waaren,
Waar van de een Eelhart heet, en de andere die is
Constant genaamd?

FRANSYN.

O neen, je bent hier zeker mis.
Neen; geen van onze knechts, Juffrouw, zyn zo gehee-
ten.

ROSETTE.

Maar, vryster, weet je 't wel?

FRANSYN.

Ik diende 't wel te weeten,
Ik woon hier zelf in huis, dat 's geestig!

ROSETTE.

Maar misschien,
Weet

Weet gy het niet te recht, ik zal u eens bediên,
Hoe zy van troony en postuur zyn, te onderrechten....

FRANSYN.

Postuur, of geen postuur, wy kenne onze knechten,
Veel beter, Juffrouw, als jy ons beduiden zult.

ROSETTE.

Maar hoor; den eenen ....

FRANSYN.

Ja den eenen, heeft een bult,
Gelyk een pothuis, en de tweede kromme beenen,
Gelyk een Krokodril, niet waar?

ROSETTE.

Wat moogt gy meenen;
Waarom spot gy met my? dat 's immers geen fatzoen.

FRANSYN.

Ei lieve, zeg me toch, wat zou ik anders doen?
Je wilt my leeren, wat voor menschen dar hier woonen,
Wie in de waereld, kan die beestigheid verschoonen?

ROSETTE.

Hoe, spreek ik beestig, meid? wel gy zyt zelf een beest.

FRANSYN.

Wat beest jy hier? jy bent al lang een beest geweest.

ROSETTE.

Wie geeft u reeden, wat zal dit geweld beduijen?

FRANSYN.

'k Zal, met deez' beuzem, jou wat op je bakhuis bruijen,
Indien je niet vertrekt.

VIERDE TOONEEL.

RYKERT, ROSETTE, FRANSYN.

RYKERT.

WAt 's dit?

ROSETTE.

Dit vreemd fatzoen,
Maakt, zonder reên, myn Heer, een yſſelyk gedoen.

RYKERT.

Wat zyn de reên?

FRANSYN.

Dit wyf heeft wond're zotte kuuren,
Zy praat van troonys, en van knechten, en poſtuuren,
En of ik zeg, dat ik van geen poſtuuren weet,
Zy wil het winnen, Heer, het zy my lief of leet.

ROSETTE.

Myn Heer, uw dienſtboô hoord in 't minſte na geen reeden.
Laat ik, zo 't weezen mag, de zaak aan u ontleeden.

RYKERT.

Wel aan, als 't u gelieft, ik hoor u met geduld.

ROSETTE.

Ik dank u zeer voor uw beleefdheid. Heer; gy zult
Dan weten waarom ik ben in uw huis gekoomen:
'k Heb, na lang zoeken, van een zeek're vrind vernoomen,
De zekerheid, van 't geen daar ik heb na gezocht.
Dit is de reden, die my herwaards heeft gebrogt,
Dat zich hier twee Meſſieurs, als knechten, doen gebruiken,
Die 'k graag eens ſpreeken wou....

FRANSYN, *ſtil aan Rykaart.*

Sinjeur, ken jy niet ruiken
Waar datze heen wil? och! het leid my op de leên,
Dit 's een verklikſter, dat is wis, en anders geen.

RYKERT.

Franſyn, 'k geloof het ook. Maar zwyg, zy zal niet trekken.

ROSETTE.

Myn Heer, ei! luiſter, 'k zal u alles voort ontdekken,
Het zyn twee Borſten, die....

RYKERT.

Juffrouw, gy zyt verkeerd;
Daarom verzoek ik, dat gy my doch exkuseerd;
Want die geen die gy zoekt, die zult gy hier niet vinden.

ROSETTE.

Roept maar uw knechten,'t zal zich zelven dan ontwinden.

RYKERT.

Dat zal niet noodig zyn, 'k verzoek dat gy vertrekt,
Zo 't u beliefd.

ROSETTE.

Ik zie, ik word hier maar begekt;
Maar, ik verzeeker u, ze zullen 't niet ontsnappen,
Die trouweloozen zal ik wel in 't kort betrappen.

FRANSYN.

Trap jy jou moers koes broer, en wandel maar.

VYFDE TONEEL.

CONSTANT, ROSETTE, RYKERT, FRANSYN.

CONSTANT.

MYn Heer;
Mevrouw uw Zuster ...

ROSETTE.

Ha! daar 's de eene nu; ik zweer,
Dat gy my geen van alle in 't minste zult bedriegen;
Dit is hy, die ik zoek; foei, schaam u zo te liegen.
Zeg, waar is Eelhart?

CONSTANT, *stil.*

„ Zwyg ....

ROSETTS.

Ik wil niet.

CONSTANT.

„ Kan het zyn,
„ Zo zwyg toch!

ROSETTE.

Neen, o neen!

CONSTANT.

„ O bit're ſmert! o pyn!
„ Zo gy niet zwygt, zo zal het Eelhart eeuwig drukken!

ROSETTE.

Waar is hy, voort ſpreek op, hoe zal 't hier met u lukken?

RYKERT.

Hier merk ik iets. Ik bid, Mejuffer, dat ge my.
Gelieſt te zeggen, wat'er van de waarheid zy:
En my eens openbaard, wat dat dit zyn voor Kwanten.

ROSETTE.

Myn Heer, dat's graag gedaan; 't zyn twee Komedianten.

RYKERT.

Kommedianten!

ROSETTE.

Ja, wel waarom niet, myn Heer?

RYKERT.

Kommedianten!

FRANSYN.

Och! nou zal der eerſt een beer
Gaan buit'len, die me flus al ſcheen in 't hoofd te maalen.

RYKERT.

Loop ras, Franſyn, en wilt myn zuſter hier eens haalen.
Doorſleepe Fielen!

Zo als Franſyn meend binnen te gaan, komt Elizabeth haar tegen.

ROSETTE.

Hoe! myn Heer, hoe dus verzet?

ZESDE TONEEL.

RYKERT, ELISABETH, ROSETTE, FRANSYN, CONSTANT.

RYKERT.

WAar is uw Dochter?

ELISABETH.

By haar Bruigom in 't Salet.
Zy moeten nu malkaâr een weinig onderhouwen.

FRANSYN.

Dat onderhouwen, och! dat zalder wel haaast rouwen!
Myn lieve Juffrouw!

ELISABETH.

Wel, wat is 'er in de weeg?
Spreek op.

RYKERT.

Wat zou het zyn, het is hier heel geen deeg.
Wy dachten dat een Graaf zou ons geslacht vereëeren;
Maar, Breero zeid, heel wel te recht; het kan verkeeren.
Dit spreekwoord, grypt hier, niet vergeefs, zyn rechte stand.
Hy is niet die hy schynt.

ELISABETH.

Wat dan?

RYKERT.

Kommediant.

ELISABETH.

Wel, Broer! wat, zegje daar? och! och! de balke daalen
My op het hoofd! Fransyn, wilt voort myn Dochter haalen!

FRANSYN, *na binnen roepende.*

Juffrouw, kom toch eens hier, de baake breeken uit.
't Is zulk een ſtinkert, het proces is heel verbruid.
De bok ryd op zyn gat.

ZEVENDE TOONEEL.

SOFIA, ELISABETH, RYKERT, FRANSYN.
EELHART, CONSTANT, ROSETTE.

SOFIA.

WEl, wat beduid dit raazen?
Franſyn, je zoud een menſch door jou geroep verbaazen.

ELISABETH.

Daar is de vagebond. jou Schelm! voort van myn kind,
Jou ſnoô Bedrieger!

RYKERT.

Stil, verzind, eer gy begind.

ELISABETH.

Laat my begaan; ik zal die deugeniet eens toonen...

SOFIA.

Wel, Moeder, hoe komt gy myn Bruidegom dus hoonen?
Zo braaf een Ridder! ei gebruikt doch meêr verſtand.

ELISABETH.

Wat Ridder! neen! het is een Akkedemyant!
Hy heeft ons altemaal door guitery bedroogen.

SOFIA *in flaauwte vallende,*

Ei my! wat hoor ik?

FRANSYN.

Och! Juffrouw, ze ſluit haar oogen.
Ze valt in flaauwte, en is, gelyk een dood zo bleek!
'k Geloof ze zeeker ſterft.

ELI-

ELISABETH.

Fransyn, loop haal wat eek.

ACHSTE TOONEEL.

ELISABETH, RYKERT, EELHART, SOFIA, CONSTANT, ROSETTE.

ELISABETH.

MYn waarde Dochter, och! moet ik u zo verliezen.

CONSTANT, *tegen Eelhart.*

'tZal raadzaamst voor ons zyn het haaze pad te kiezen,
Eer dat het slimmer word.

ELISABETH.

Ze sterft! waar bleift de meid?
Fransyn!

NEGENDE TOONEEL.

FRANSYN, RYKERT, EELHART, SOFIA, ELISABETH, CONSTANT, ROSETTE.

FRANSYN.

HIer ben ik.

RYKERT.

Wel, doed gy ons deeze spyt?
Gy Afgerechte, in snood bedrog en schelmerijen.

EELHART.

Myn Heer, 'k verzoek dat gy die reede wat wil mijen.
Ik ben een eerlyk borst, nooit was het oog my blaauw
In oneer, daarom valt uw schelde my vry taauw

Te hooren, 'k bid u, Heer, doorzoek vry heel myn leeven,
Ik heb daar nooit een ſmet van oneer aangewreeven.
Herdenk dan by u zelf, 't geen ik hier heb gedaan,
Zo gy myn vriend waard, zoud gy 't zelve my niet raân?

ELISABETH.

Och! daar bekomt myn kind.

FRANSYN

Ja zie ze roerd haar oogen.
Och! arme ſloof, ik ben, zo waar, met u bewoogen!

ELISABETH.

Myn Dochter, ſchep maar moed, de zaak zal heel wel gaan.
Wy zyn gelukkig dat wy het by tyds verſtaan.

SOFIA.

Waar is Don Ferdinand?

FRANSYN.

Och! die is al vertrokken,
Myn lieve Juffrouw, en hy wandeld met de bokken
Van Faro, 't is gedaan, 't is uit met zyn gezach.

SOFIA.

Waar is myn Lief? vergun dat ik hem ſpreeken mag.

EELHART.

Myn waardige Engel.

ELISABETH.

Voort, vertrek, hoe zal 't hier weezen?
Zy meend u niet.

SOFIA.

O ja! myn Moeder, ik meen deezen,
En niemand anders.

ELISABETH.

Och! hoe zal ik deeze reên.
Begrypen?

FRANSYN.

Ja ze zyn vol van diepzinnigheên.

ELISABETH.
Myn Dochter, heeft hy.

FRANSYN.
Wat beliefje?

ELISABETH.
Wil doch ſpreeken?
Hoe is 't 'er meê?

SOFIA.
Heel wel.

ELISABETH.
Het hart ſchynt my te breeken!
Monfreer, wat zal dit zyn? och! hoe ben ik bevreeſd!

RYKERT.
Ik loof, het vuur heeft hier wat na aan 't ſtroo geweeſt,
Na ik het hooren kan, en zien.

ELISABETH.
Spreek jy die woorden?
Jou ſchelm! vertrek terſtond; of ik zal u vermoorden!
Wat komt men over? och! wat zal ik doen? wat raad?

RYKERT.
Myn raad is, dat gy haar te zaamen trouwen laat:
Want na ik merken kan, zo heeft ze haare zinnen
Geheel op hem gezet.

ROSETTE.
Zy mag hem wel beminnen.
Want, zonder roemen, hy is haare min wel waard;
Heeft hy geen ſchatten, hy is deugdelyk van aard.

ELISABETH.
Maar, Juffrouw, is het waar?

ROSETTE.
Zo waar, gelyk wy leeven.
Gy kund uw Dochter nooit, geen beter Bruigom geeven;
Maar wel een ryker, doch men koopt geen deugd voor geld.

RYKERT.

Hoor hier eens, Eelhart. Ik verzoek dat gy my meld,
Waar gy van daan zyt; laat my uw geboorte eens hooren.

EELHART.

In Holland, te Amsterdam, myn Heer, ben ik gebooren;
En daar gesprooten, uit een eerlyke stam.
Myn Vader, Heer, die woond noch heden aan den Dam,
In een der best bekendste en neringrykste straaten,
Al waar dat hy zich zelfs met Koffje en Schokolate
Te schenken noch erneerd. Myn eerste handwerk was
Het lof'lyk Teek'nen en bootzeeren; maar zo ras,
Kwam 't Fransche oorlogs vuur, deez' Landen niet ont-
steeken,
Of 'k ben van deeze konst, daar 't slecht me gong, ge-
weeken,
En gaf me in de oorlog, maar ik wierd dat leeven moê,
Door dien 't men daar te los, en veel te wild ging toe;
Zo dat ik eind'lyk, na een klein getal van jaaren,
Een eerlyk afscheid kreeg, en 'k lied den oorlog vaaren.
Na die tyd, had ik graag weêr in myn kunst gedaan,
Maar ze is zo arm, dat zy nu zelf om brood moet gaan.
Zo dat ik eindelyk, om eerelyk te leeven,
My heb in een kontrakt met deeze vrouw gegeeven,
Om te vertoonen, op een heerelyk Toneel,
Hoe yder speeld zyn rol, en yder krygt zyn deel.
Maar 't geen nu meest van al betreffen komt myn zaaken:
Myn Heer, 'k zal ongeveinst u alles kenbaar maaken:
't Was op een morgenstond, dat de nieuwsgierigheid
My, en myn waerde vrind, heeft door deez' stad geleid
Om Brussel met vermaak in alles aan te schouwen,
Haar schoone Kerken, en haar prachtige Gebouwen,
Paleisen, die het oog verwond'ren, en 't gezigt
Van haar Fonteinen, 't geen de reiziger verpligt,
Om al deez' wonderen met yver te beöogen.
't Vermaak van Brussel heeft een overgroot vermooge
Maar al deez' heerlykheid verdween, op het gezigt,

Der blinkende oogen, en het schitterende licht,
't welk, als twe sterren, of wel eer als bliksems straalen,
Kwam, uit uw venster, tot in deeze boezem daalen.
Myn gang wierd met myn tong gelykelyk gestaakt,
Ik wierd, als roereloos, tot in de ziel geraakt,
En 't scheen of my de Min in 't oor zei; wil niet vreezen,
Dit zal uw grootste vreugd, dit uw geluk ster weezen.
Myn vriend, verwonderd door myn stilstaan, vroeg my voort,
Wat dat my deerde; maar ik kon geen enkeld woord,
Tot antwoord geeven: doch een weinig aan 't bedaaren,
Zo wees ik de oorzaak straks aan hem van myn bezwaaren,
Dat ik, getroffen, door dat hemels aangezigt,
My, al myn leeven lang, vond tot haar dienst verpligt;
En dat ook, wat belang zich hier mogt tegen zetten,
Myn min te volgen my in 't minst niet zou beletten.
'k Wierd, om deez' redenen, eerst van Constant begekt;
Maar doen ik hem geheel myn meinig had ondekt,
Heeft hy myn minnevlam, zo euvel niet gevonden,
Of hy heeft zich geheel en al aan my verbonden.
't Geluk dat wilde, dat wy kwaamen te verstaan,
Dat gy twee knechten had uit uwen dienst doen gaan,
Wat hier toe nodig was, wierd van my waargenoomen,
Om beide, als dienaars, hier door in uw huis te koomen.
Dit is myn misdaad, Heer, denk nu, na rypen raad,
Of ik verdiend heb zulk een gruwelyke haat,
Dat gy me ontrooven zoud myn hart, myn ziel, myn leeven.
Een zoet bedrog, word vaak den minnaar wel vergeeven,
Wanneer zyn liefde op geen verkeerde weegen gaat.
Ach! mag ik hoopen?

ELISABETH.

Wel, Monfreer, ik weet geen raad,
Hy weet me zeker zo bekoorelyk te praaten,
Dat ik hem waarlyk Sofiia wel zou laaten.

Maar

Maar zulk een ſlechte naam, och! Broer, Komediant.

RYKERT.

Dat is voor gekken, niet voor menſchen van verſtand.
Een Bie, zal uit een Bloem, hoe ſlegt, noch honing
trekken,
En, uit de ſchoonſte Bloem, de Spin vergif. de gekken,
Die zyn, gelyk de Spin; de wyzen, als de Bie.

ELISABETH.

Verſta je 't zo, ik ook.

FRANSYN,

Ik meê dat zyn der drie.

RYKERT.

Geeft hem uw Dochter, zo hoeft hy niet meêr te ſpee-
len.

FRANSYN.

Dat heb ik al ezeid, zy kan hem braaf meê deelen.

ELISABETH.

Wel laat het dan zo zyn, wyl 't aârs niet weezen kan,
Ontfang myn Dochter dan, en word haar echte man.

EELHART.

Wat geeft uw goedheid my al ſtoffen tot verblyden!

RYKERT.

Wy hebben u voorheen al heel wel moogen lyden.

CONSTANT.

Franſyn, zyt gy van my te plaagen noch niet moê?

FRANSYN.

Ik ben niet beter als myn Juffrouw: daar, taſt toe;
Want ken jy, Geeſten, zo veel raare potzen maaken,
Zo zal ik ook met jou wel aan de koſt geraaken.

ROSETTE.

Wat zo! een dubb'le trouw.

ELISABETH.

Franſyn, zie wat je doed.

FRANSYN.

O Juffrouw, het is beſt ten eerſten, kort en goed.

Ro-

ROSETTE.

De Vryster heeft gelyk, waar toe toch lang te wachten?
Maar, Eelhart, overdenk nu eens in uw gedachten,
Dat wy vertoefde, nu al ruim een maand geleên,
Te Gent, hier 's ons kontrakt.....

RYKERT.

Mejuffrouw, weest te vreên,
Wat schaade dat gy hebt, door Eelharts doen, geleeden,
Zal ik vergoeden, stel u maar in als te vreeden.

ROSETTE.

Myn Heer, 'k vertrouw uw woord.

ELISABETH.

Ei! Juffrouw, meld toch niet,
Aan and'ren al het geen dat gy hier hoord en ziet.

FRANSYN.

Dat hoeft zy niet te doen, kan hier maar achter raaken,
Een kreupele Poeët, hy zalder voort van maaken
Een Blyspel, en my dunkt het zou al kluchtig zyn.

EELHART.

Daar Eelhart krygt Sofije.

CONSTANT.

En dan Constant Fransyn.

Einde van het Derde en laaste Bedryf.